

Czechowska-Świtaj, Teresa

Wspólne zebranie Zakładu Socjologii Nauki IFiS i Pracowni Historii Organizacji Nauki IHNOiT

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/1, 243-244

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nam współczesnych. Problematyka ta omawiana jest w książce w kontekście analiz poglądów takich uczonych jak: W. S. Jevons, J. B. Stallo, E. Mach, H. Poincaré, E. Le Roy, P. Duhem, neopozytywiści z Koła Wiedeńskiego, R. B. Braithwaite, C. G. Hempel, E. Nagel, A. H. Whitehead, E. Meyerson, C. J. Ducasse, J. J. C. Smart, W. Sellers, S. Toulmin, M. W. Wartofsky, D. Bohm, M. Bunge, R. Harré i wielu innych.

Wiele miejsca poświęcono w książce dyskusji z Kuhnem, Lakatosem, Feyerabendem, Popperem i innymi reprezentantami współczesnej zachodniej filozofii nauki. Szczególnie interesujące są w związku z tym dwa ostatnie rozdziały, które stanowią próbę zastosowania analizy tematycznej w rozumieniu Geralda Holtona do rozpatrzenia w formie skróconej materiału historycznego zaprezentowanego w obu tomach książki.

Tezę wiodącą omawianej pracy W. A. Wallace'a jest twierdzenie, iż wzrost wiedzy naukowej ma charakter kumulatywny. Zdaniem dr S. Zameckiego teza ta nie została przez autora uzasadniona w sposób przekonujący. Referent przyznał natomiast, iż można uznać kumulatywny model wzrostu wiedzy naukowej za jedną z możliwych hipotez roboczych. Na ostateczne rozstrzygnięcie, czy wzrost ten odbywa się kumulatywnie czy też niekumulatywnie jest — zdaniem referenta — jeszcze za wcześnie. Gdyby rzeczywiście udało się odszukać w dziejach te same tematy, pojawiające się niezmiennie i rozstrzygane w sposób umożliwiający porównywanie wyników, wówczas można by postawić problem kumulatywności rozwiązań tych właśnie tematów: jesteśmy — jak się zdaje — na początku tej drogi.

Według referenta książka W. A. Wallace'a uświadomiła mu fakt, iż można jednak starać się przedstawić rozwój filozofii nauki i innych metanauk w sposób kumulatywny. To nie nauka rozwija się kumulatywnie — jak można by sądzić na podstawie deklaracji autora, lecz, być może, kumulatywnie rozwija się zespół mniemań na temat nauki. Przekonanie to ma więcej szans na uzasadnienie aniżeli teza, iż nauka rozwija się kumulatywnie bądź też niekumulatywnie.

W dyskusji rozważano głównie stosunek poglądów W. A. Wallace'a do pozytywistycznej filozofii nauki, stwierdzając zbieżność niektórych ustaleń autora z ustaleniami marksistowskich filozofów nauki.

Tego samego dnia mgr Mieczysław Bąk omówił treść poszczególnych numerów brytyjskiego periodyku „Social Studies of Science”. Periodyk ten podejmuje problematykę z pogranicza historii nauki, polityki naukowej, socjologii nauki i dyscyplin pokrewnych.

Stefan Zamecki

WSPÓLNE ZEBRANIE ZAKŁADU SOCJOLOGII NAUKI IFIS I PRACOWNI HISTORII ORGANIZACJI NAUKI IHNOIT

13 maja 1977 roku odbyło się — pod przewodnictwem dra Bohdana Jaczewskiego — pierwsze wspólne zebranie Zakładu Socjologii Nauki Instytutu Filozofii i Socjologii PAN oraz Pracowni Historii Organizacji Nauki Instytutu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN. Referat pt. *Historyczny proces instytucjonalizacji nauki polskiej* wygłosił doc. Zdzisław Kowalewski.

Dyskusja nad referatem objęła dwie grupy zagadnień. Jedna z nich dotyczyła aspektów historycznych wygłoszonego referatu. Dr P. Hübner zwrócił uwagę, iż używanie terminu Rzeczypospolita jest bardzo trudne do zaakceptowania przez historyka w odniesieniu do państwowości polskiej do XIII wieku. Dr E. Tomaszewski — kwestionując zastosowaną periodyzację do analizy procesu instytucjonalizacji nauki polskiej — zaproponował adaptację periodyzacji stosowanej już w historii kultury, co umożliwiłaby szersze analizy porównawcze.

Druga grupa zagadnień dotyczyła merytorycznych treści zawartych w referacie. Doc. S. Amsterdamski stwierdził brak odniesienia specyfiki ładu aksjonormatywnego polskiego do ładu aksjonormatywnego ogólnoeuropejskiego. Prof. S. Kowalewska zauważyła, iż wymaga uogólnienia przyjęte przez autora pojęcie współzależności, gdyż stwierdzenie jej i niewyciągnięcie wniosków jest niewystarczające dla nauk społecznych.

Doc. Z. Kowalewski — ustosunkowując się do głosów w dyskusji — stwierdził, że większość zgłoszonych postulatów nie mogła być przedstawiona w referacie, który wskutek ograniczeń czasowych zawierał tylko część materiałów przygotowanej do druku edycji książkowej, dotyczącej tego tematu. Zgłoszone wątpliwości wynikają raczej z niedopowiedzeń w zaprezentowanym materiale. Dr B. Jaczewski — zamykając zebranie — postulował by posiedzenie tego typu nie było ostatnim ze spotkań naukowych pracowników obydwu placówek.

Teresa Czechowska-Switaj

POLSKO-CZECHOSŁOWACKIE SPOTKANIE NA TEMAT NAUCZANIA
HISTORII NAUKI I TECHNIKI

W ramach umowy między Akademiami Nauk Polski i Czechosłowacji opracowany jest w bieżącym pięcioleciu temat poświęcony nauczaniu historii nauki i techniki, który wchodzi w skład problemu międzyresortowego III.11: *Nauka i oświata w dziejach Polski jako czynnik postępu społecznego, gospodarczego i kulturalnego.*

Ryc. 1. Uczestnicy spotkania podczas przerwy w obradach

Fot. J. Fołta

W dniach 6—7 października 1977 r. w Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN w Warszawie odbyło się robocze spotkanie grupy autorskiej, w którym stronę czechosłowacką reprezentowali: dr Luboš Nový — kierownik Zakładu Nauk